

Temeljem članka 39. Statuta HPS-a i članka 4. Pravilnika o školovanju u HPS-u Izvršni odbor HPS-a na sjednici zaključenoj 4. siječnja 2021. donosi:

PROGRAM TEČAJA ZA ČUVARE PLANINSKE PRIRODE U HRVATSKOM PLANINARSKOM SAVEZU

Izrazi koji se koriste u ovom Programu u muškom rodu, a imaju rodno značenje, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

OSNOVNA OBILJEŽJA

1. Naziv

Osnovni naziv školovanja uređenog ovim programom je: **tečaj za čuvare planinske prirode.**

2. Opis

Tečaj za čuvare planinske prirode namijenjen je članovima planinarske udruge zainteresiranim za skrb o zaštiti planinske prirode. Na tečaju se polaznici upoznaju s konceptima zaštite okoliša i prirode te prirodnim obilježjima Hrvatske, u cilju aktivnog djelovanja na zaštiti okoliša i prirode u okviru planinarskih udruga.

NADLEŽNOSTI

3. Stručna nadležnost

Za stručna pitanja o programu i njegovom provođenju nadležna je **Komisija za zaštitu prirode HPS-a** (u daljnjem tekstu Komisija).

4. Organizator

Organizator tečaja je:

- Komisija za zaštitu prirode HPS-a.

Prema odluci organizatora, tečaj se može izvoditi u suradnji s obrazovnom ili drugom javnom ustanovom (škola, nacionalni park, park prirode i slično).

5. Voditelj

Voditelja tečaja imenuje Komisija.

Za voditelja može biti imenovana **član HPS-a s iskustvom u djelatnosti zaštite okoliša i prirode ili druga osoba koju odredi Komisija.**

6. Nastavno osoblje

U svrhu kvalitetnog prijenosa stručnog znanja tečaj provodi ovlašteno nastavno osoblje.

U izvođenju programa mogu, na poziv voditelja tečaja i pod njegovim nadzorom, sudjelovati čuvari planinske prirode, djelatnici iz sustava zaštite okoliša i druge stručne osobe.

Svo nastavno osoblje za svoj rad odgovorno je voditelju tečaja.

Postupak licenciranja i uvjeti za licenciranje nastavnog osoblja utvrđuju se odlukom Komisije.

ORGANIZIRANJE TEČAJA

7. Organizacijske zadaće

Pri organiziranju i provedbi tečaja na organizatora se primjenjuju zadaće i obveze uređene Pravilnikom o školovanju u HPS-u. Organizator je osobito dužan pravovremeno izraditi plan tečaja, od komisije zatražiti i pribaviti registraciju i verifikaciju te se skrbiti o provođenju tečaja u skladu s ovim Programom.

Pri obavljanju zadaća propisanih Pravilnikom o školovanju u HPS-u i odlukama Komisije, voditelj izravno surađuje pročelnikom Komisije, izvješćuje ga o organizacijskim okolnostima i primjenjuje njegove upute.

8. Uvjeti za upis

Obavezni uvjeti za upis polaznika su:

- članstvo u planinarskoj udruzi članici HPS-a - dokazuje se članskom iskaznicom s članskom markicom za tekuću godinu,
- navršenih 18 godina života,
- uplata školarine organizatoru tečaja.

Organizator može odrediti dodatne uvjete za upis polaznika.

Prednost pri upisu imaju polaznici sa završenom općom planinarskom školom. U slučaju potpunosti kapaciteta organizator može odrediti i dodatni izlučni kriterij ili obustaviti daljnje upise.

9. Trajanje

Tečaj se izvodi u trajanju **4 dana** tijekom dva vikenda.

10. Mjesto održavanja

Teorijski dio nastave provodi se u prostorijama planinarske udruge, planinarskom objektu ili objektu javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjem koji ima uvjete za održavanje nastave. Dio teorijske nastave može se provoditi na terenu.

Po potrebi, uz prethodno odobrenje Komisije i njezin nadzor, teorijski dio nastave može se provoditi po modelu nastave na daljinu putem odgovarajućeg elektroničkog servisa, uz obaveznu dostupnost voditelja i nastavnog osoblja za konzultacije.

Praktični dio nastave provodi se na prikladnom planinskom terenu.

NASTAVNI KURIKULUM

11. Predavanja

Tečaj sadrži sljedeća predavanja:

	Nastavna tema	Sadržaj	Satnica
1.	Sustav zaštite okoliša i prirode u Hrvatskoj i EU	<ul style="list-style-type: none">• Osnovni pojmovi u zaštiti okoliša i prirode,• Povijest zaštite prirode u svijetu i u Hrvatskoj,• Sustav zaštite okoliša i prirode u Hrvatskoj,• Zakon o zaštiti prirode,• Strategija i akcijski plan zaštite prirode RH• Natura 2000: EU i Hrvatska• Pregled EU zakonodavstva, smjernica i strateških dokumenata iz područja zaštite okoliša i prirode• Hrvatske i EU institucije i nevladine udruge povezane sa zaštitom prirode• Horizontalno povezivanje i umrežavanje dionika radi bolje koordinacije aktivnosti, s naglaskom na udruge i institucije lokalne zajednice koje svojim djelovanjem pridonose očuvanju (planinske) prirode• poticanje partnerstva pri ostvarivanju aktivnosti usmjerenih ka očuvanju planinskog svijeta	2
2.	Zaštićena područja u Hrvatskoj	<ul style="list-style-type: none">• Zaštićena područja u Republici Hrvatskoj – kategorije zaštite, upravljanje zaštićenim područjima, uloga i zadaće javnih ustanova za upravljanje zaštićenim područjima,• Značajke i zanimljivosti o zaštićenim područjima u RH• Uloga lokalne zajednice i organizacija civilnog društva u upravljanju zaštićenim područjima,• Trendovi posjećivanja i utjecaj turističke aktivnosti u zaštićenim područjima.	1
3.	Koncepti zaštite okoliša i prirode	<ul style="list-style-type: none">• Koncept održivog razvoja,• Ugroze za prirodu i okolišu,• Planinarska etika i ponašanje u prirodi (požari, otpad, zagađenja voda i dr.),• Koncept „Ne ostavljaj tragove“.	1
4.	Flora i fauna planina	<ul style="list-style-type: none">• Biološka raznolikost i ekosustavi u planinama,• Biljke i biljne zajednice, karakteristično planinsko bilje, šumsko bogatstvo,• Fauna i karakteristične životinje u planinama• Zaštićene i ugrožene biljne i životinjske vrste, gdje se nalaze podaci o tome, kako i koga izvješćivati o zapaženim opasnostima,• Invazivne vrste: EU, Hrvatska i regionalne karakteristike, praćenje invazivnih vrsta.	2

	Nastavna tema	Sadržaj	Satnica
5.	Planinarstvo i zaštita planinske prirode	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacija zaštite planinske prirode unutar planinarske udruge – ciljevi, zadaće i metode djelovanja na području zaštite planinske prirode • Povijest zaštite planinske prirode u HPS-u, uloga planinara u uspostavi sustava zaštite okoliša u Hrvatskoj te u proglašenju nacionalnih parkova i parkova prirode, velike planinarske ekološke akcije itd., • Pravilnik Komisije za zaštitu prirode HPS-a, • Djelovanje i aktivnosti čuvara planinske prirode u okviru planinarskog društva • Planiranje, provedba i analiza akcija za zaštitu planinske prirode • Smanjivanje negativnog ujecaja planinarskih domova na okoliš: opskrba energijom (električna, toplinska), gospodarenje otpadom, uklapanje u okoliš (arhitektura, okolišno uređenje, infrastruktura - pristupni putovi, parkiralište, itd.). 	2
6.	Krški ekosustavi	<ul style="list-style-type: none"> • Općenito o kršu, specifičnosti dinarskog krša, • Prirodne pojave u kršu, • Zaštita prirodnih pojava u kršu, zaštita speleoloških objekata, • Zaštita okoliša u krškim područjima, • Speleološka istraživanja, monitoring, akcije čišćenja i druge aktivnosti speleologa HPS-a na zaštiti krških ekosustava, • Tradicionalni i moderni život ljudi u krškom području, • Gospodarske aktivnosti u krškom području. 	2
7.	Zaštita gorskih vodotoka i voda stajaćica	<ul style="list-style-type: none"> • Opći pojmovi o vodama, značaj vode za organizme, • Veliki hidro-sustavi i utjecaj na prirodu, • Zaštita vodotoka i voda stajaćica. 	1
8.	Prirodna obilježja Hrvatske	<ul style="list-style-type: none"> • Reljef Hrvatske, • Hrvatske planine, • Otoci. 	1
UKUPNO			12

12. Praktični rad

Tečaj treba sadržavati dva jednodnevna organizirana izleta u zaštićeno planinsko područje (nacionalni park ili park prirode) koji je uputno organizirati u suradnji s javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim područjem u kojem će se održati terenski rad uz sudjelovanje stručne osobe iz ustanove (npr. čuvara prirode).

Izlet treba ispuniti edukativnim sadržajima, usklađeno s nastavnim temama obrađenim putem predavanja te prilagođen godišnjem dobu i lokaciji zaštićenog područja. Izlet može biti izveden u obliku redovne aktivnosti koja se provodi u javnoj ustanovi za upravljanje zaštićenim područjem gdje je organiziran teorijski dio programa.

13. Literatura

Kao osnovna nastavna literatura za tečaj za čuvare planinske prirode koristi se sljedeće izdanje:

- A. Čaplar: Planinarski udžbenik, HPS

Uz osnovnu nastavnu literaturu mogu se koristiti sljedeća izdanja i mrežni izvori:

- I. Martinić: Upravljanje zaštićenim područjima prirode: planiranje, razvoj i održivost, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,

- L. Ofak: Uspostavljanje i zaštita ekološke mreže Natura 2000 u Europskoj uniji i Hrvatskoj
- Mrežne stranice Parkovi Hrvatske, www.parkovihrvatske.hr/parkovi,
- G. Šafarek: Priroda Hrvatske - flora i fauna prirodnih staništa Hrvatske, Mozaik knjiga,
- Skupina autora: Blaga Hrvatske, Mozaik knjiga,
- Strategija i akcijski plan zaštite prirode RH za razdoblje 2017-2025,
- Informacijski sustav zaštite prirode u RH, www.bioportal.hr,
- Mrežne stranice Hrvatskog planinarskog saveza, www.hps.hr,
- Hrvatski planinar, časopis Hrvatskog planinarskog saveza.

14. Ishodi učenja

Očekivani ishodi učenja su:

- poznavanje koncepata zaštite okoliša i prirode,
- poznavanje sustava zaštite okoliša i prirode u Hrvatskoj,
- poznavanje povijesti zaštite planinske prirode u Hrvatskoj,
- poznavanje prirodnih obilježja Hrvatske,
- poznavanje strogih rezervata prirode, nacionalnih parkova i parkova prirode u Hrvatskoj,
- poznavanje zaštićene flore i faune,
- poznavanje Zakona o zaštiti prirode.
- prepoznavanje važnosti sadržaja s područja zaštite planinske prirode,
- razumijevanje pojmova, činjenica, procesa i zakonitosti s područja žive i nežive prirode, ekosustava i biološke raznolikosti,
- razvijanje odgovornog odnosa prema okolišu i prirodi te poticanje interesa za njihovo aktivno očuvanje,
- razumijevanje međusobne povezanosti žive i nežive prirode i razvijeno poštovanje svih oblika života,
- potaknuto kritično razmišljanje o negativnim učincima pretjeranog čovjekova zadiranja u okoliš.

15. Uvjeti uspješnosti završetka tečaja

Tijekom tečaja voditelj prati pohađanje predavanja te zalaganje sudionika u provođenju praktičnih vježbi i zadataka te utvrđuje za svakog polaznika zadovoljava li uvjete uspješnosti završetka tečaja.

Uvjeti uspješnog završetka tečaja su:

- sudjelovanje na najmanje 70% predavanja i
- sudjelovanje na najmanje 70% vježbi.

ISPIT

16. Provođenje ispita

Na kraju tečaja provodi se provjera znanja.

Ispit je koncipiran tako da potakne polaznike na ponavljanje i utvrđivanje osnovnih znanja.

Provjera se provodi:

- pismenim ispitom prema standardiziranom testu HPS-a.

17. Voditelj ispita

Voditelja ispita imenuje Komisija.

Pri obavljanju zadaća propisanih Pravilnikom o školovanju u HPS-u i odlukama Komisije, voditelj izravno surađuje s povjerenikom za školovanje u Komisiji, izvješćuje ga o organizacijskim okolnostima i primjenjuje njegove upute.

18. Uvjeti za pristup na ispit

Uvjeti za pristup na ispit su:

- članstvo u planinarskoj udruzi članici HPS-a - dokazuje se članskom iskaznicom s članskom markicom za tekuću godinu,
- uspješno završen tečaj za čuvare planinske prirode.

Organizator i voditelj ne mogu odrediti dodatne uvjete za pristup na ispit.

19. Ispitni kriteriji i ocjenjivanje

Ispitna ocjena obuhvaća ocjenu osnovnog znanja kandidata o zaštiti planinske prirode.

Pri ocjenjivanju znanja i vještina kandidata primjenjuje se sljedeći sustav ocjenjivanja:

- **zadovoljio/la:** znanje je dostatno za samostalno bavljanje zaštitom planinske prirode,
- **nije zadovoljio/la:** znanje nije dostatno za samostalno bavljanje zaštitom planinske prirode.

Uspješno položenim ispitom smatra se ispit u kojem znanje kandidata ni u jednoj nastavnoj temi nije ocijenjeno ocjenom „nije zadovoljio/la“.

Ako su određena znanja kandidata na ispitu ocijenjena ispitnom ocjenom „nije zadovoljio/la“, voditelj ispita uputit će kandidata na ponavljanje ispita iz određenih nastavnih tema ili na ponavljanje cijeloga ispita.

20. Ispitni ishod

Uspješnim polaganjem ispita član stječe:

- stručni naziv **čuvar planinske prirode**,
- uvjerenje o položenom ispitu, odnosno diplomu HPS-a o stečenom stručnom nazivu čuvar planinske prirode.

USAVRŠAVANJE

21. Usavršavanje i obnavljanje znanja i vještina

Nakon završenog tečaja i položenog ispita zainteresirani član svoje djelovanje nastavlja stručnim usavršavanjem te redovnim obnavljanjem znanja:

- sudjelovanjem na organiziranim akcijama Komisije,
- sudjelovanjem na stručnim seminarima iz područja zaštite okoliša i prirode,
- razmjenom iskustva s drugim zainteresiranim članovima,
- korištenjem stručne literature.